פאה פרק ח' משנה ח'

א] שיעור מאתים זוז מבואר בר"ש שהינו שיעור למזונות וכסות למשך שנה וכל שיש לו שיעור זה הוי עשיר וכל שאין לו שיעור זה הוי עני, ועי' בר"ש מבואר מד' ששיעור זה ליחיד אבל אם יש לו אשה ובנים מחשבים כפי מה שצריך להוציא עבורם, עוד נתחדש במשנה שמי שהוא עני יכול לקבל מעשר עני של אלף זוז בב"א דכיון שכשנטל היה עני יש לו זכות במתנות אלו ויכול ליטול את כל האלף בב"א.

ב] המשנה אירי בדין לקט וכו' ומעשר עני ויש לדון מה הדין בדין 'צדקה' האם גם זה תליא בדין מאתים זוז, ועי' היטב במרדכי סופ"ק דב"ה אות תק', והנה מסברא דבר זה לא אמור להיות בשיעור מאתים זוז דחובת צדקה הוא ליתן כדי מחסורו כמבואר כתובות סז: ואפי' סוס לרכב עליו ולכאו' חובה זו גם על עשיר שירד מנכסיוויש לו עדיין ר' זוז רק שאינלו סוס לרכב עליו דצריך ליתן לו די מחסורו וכן מפורש בחינוך מצוה תעט' עי"ש, ולפי"ז לכאו' לא שייךדין זה בצדקה שזה תלוי במה שחסר לו גם אם גביר אבל אם חסר לו מה שהורגל לו צריך ליתן לו, עוד משכחת לה בא' שיש לו ר' זוז ועדיין חסר לו עוד צרכים מעבר לכסות ומזונות כחיתון ילדים והוצאות רפואיות וכדו' דמה זה שייך לדין ר' זוז כיון שצריך לזה נותנים לו צדקה כך היה נראה, וע"כ דין זה דר' זוז נאמר רק לגבי לקט וכו' שהוי מתנות 'עניים' ומי שהוא עני זכה בזה אבל צדקה הוי לתת לו כדי מחסורו ול"ש בזה דין די מחסורו,

אבל עי' מרדכי ועכ"פ בטור ושו"ע סי' רנג' נפסק שגם בדין צדקה נאמר דין זה דר' זוז וצ"ע.

ולכאו' מבואר כאן חידוש גדול [שו"ר יסוד הדברים בחי' ר' ליב סי' נה'], הדין שצריך ליתן לו די מחסורו ואפי' סוס לרכוב עליו הוא מי שהוא עני – אם היה עשיר ו'העני' ואין לו ר' זוז לעני נותנים צדקה ואז נותנים לו אפי' סוס וכו' אבל מי שהוא עשיר דהינו שיש לו ר' זוז אין דין לתת לו צדקה ולא סוס לרכב עליו דצדקה נמי הוי לעניים ועי' גמ' .. שמבואר שיש הבדל בין גמ"ח לצדקה דגמ"ח גם לעשירים וצדקה רק לעניים, והינו כנ"ל, וזה חידוש גדול מאוד, ועוד כ' בר' ליב שם שגם מה שנותנים אלף זוז – אשר גם זה לכאו' תמוה דבשלמא בלקט וכו' מובן דמי שהוא עני יש לו זכאי לקבל מתנות 'עניים' [ואין זה בשביל כדי מחסורו] וכיון שבשעהש נתנו לו היה עני זכה בה, אבל צדקה כל עיקר חיובו לתת 'כדי מחסורו' ואיך אפשר לתת לו 'יותר' מכדי מחסורו, וביאר שאה"נ מה שנותנים אלף בב"א הינו בשביל מחסורו סוס לרכב עליו אבל כאמור דווקא מי שהוא עני שאין לו מאתים זוז ואז נותנים לו אלף בב"א '"לכל צרכיו"' ודוק בכ"ז [ע"ע בהערות להגרי"ש אלישיבכתובות סז: בזה"ל: מובא מעשה. בר' אברהם מטשעכנוב שבא אצלו אחד מהאדמורי"ם שלא הי' מהחשובים וכיבדו בצורה לא רגילה ושאלוהו אח"כ מה ראה לכ"ז ואמר להם דראה והרגיש דחסר לו כבוד וא"כ צריך לתת לו די מחסורו, והיינו הא דמבואר הכא דרץ לפניו ג' מילין וזה רק ענין של כבוד, ולכאו' כל די מחסורו דאיירי בקרא היינו באביון דמטה ידו דאיכא דינא דדי מחסורו למלאות לו מה שחסר לו הכל לזה האביון שיש דין להחזיק אותו, אבל סתם לאחד שחסר לו רק סוס לרכב עליו לכאו' ליכא דין לתת לו דדין זה נאמר רק בעני, וה"נ דחסר לו כבוד ליכא דינא לספק לו את זה – ע"כ – והן הן הדברים. וע"ע דרך אמונה ובביאה|ל ועדיין צ"ע בזה.